

Štouračová, Jiřina

Proměna správních úřadů na Moravě v období 1748–1848

In: Štouračová, Jiřina. *Vývoj správních institucí českého státu 1526–1848*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 75-78

ISBN 978-80-210-7195-7; ISBN 978-80-210-7198-8 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/131863>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

4. Proměna správních úřadů na Moravě v období 1748–1848

V roce 1748 na Moravě existují úřady

A. Zeměpanská správa

1. Tribunál (K. k. Tribunal u. Gubernio im Marggrafthum Mähren)
2. Generální zemský válečný komisariát (General-Landes-Kriegs-Commissariat)
3. Judicium delegatum in causis commissorum
4. Silniční ředitelství (Weg-Reparations-Oberdirection)
5. Podkomořský úřad (K. Landes-Unter-Cammerer)
6. Komorní prokurátor (K. Cammer-Procurator)
7. Bankální administrace (K. k. Bancal-Administration)
8. Krajsí hejtmani pro kraj olomoucký (třebovsko-kolštejnská a přerovsko-bruntálská čtvrť), brněnský, znojemský, jihlavský a hradištský (Creys-Haupt-Leute)

B. Stavovská samospráva

9. Zemský výbor (Landes-Ausschuss)
10. Zemská účtárna (Landschafts-Buchhalterey)
11. Zemští výběřčí berně (Landschafts-Einnehmere)
12. Opevňovací stavební úřady v Olomouci, v Brně a v Uherském Hradišti (Fortifications Bau-Bediente)
13. Zemské práva (K. Land-Recht)
14. Úřad zemských desk (Amt der königl. Land-Taffel)

1780 po uskutečněných reformách existují tyto úřady:

A. Zeměpanská správa politická a finanční

1. Gubernium (K. k. Landes-Governo)
2. Guberniální účtárna (K. k. Gubernia-Buchhalterey)
3. Consessus delegatus in causis summi principis et commissorum
4. Fiskální úřad (komorní prokurátor) (K. Fiskus)
5. Dvorská komise pro nadační záležitosti (K. k. Milden-Stiftungs-Hof-Commission)
6. Dvorská komise pro věci dědické daně (K. k. in Erbschafts-Steuer-Sachen cumderogatione omnium Instantiarum allergn. aufgestellte Hof-Commission)
7. Dvorská komise pro věci nápojové daně (K. k. in Trank-Steuer-Sachen verordnete Hof-Commission)
8. Hlavní policejní komise (K. k. Polizey-Haupt-Commission)

9. Komise pro jezuitské a studijní záležitosti (K. k. Commission in Jesuiten-und Studien-Angelegenheiten)
10. Vojenská smíšená komise (K. k. Gemeinschaftliche Militär-Commission)
11. Vojenský zásobovací úřad (Militär-Verpflegsamt)
12. Vrchní vojenský komisariát (Ober-Kriegs-Commissariat)
13. Komise pro univerzitní studia (K. k. Universitäts-Studien-Commission)
14. Komise pro cenzuru knih (K. k. Bücher-Censurs-Commission)
15. Komisař pro věci gymnasií a škol (K.k. Landesfürstlicher Commissarius in Gymnasien-und Schulsachen)
16. Městská hospodářská administrace (K. k. städtische Wirtschafts-Administration)
17. Komise pro donucovací pracovnu (K. k. Zuchthaus-Commission)
18. Komise pro sirotčinec (k. k. Waisenhaus Gremial-Commission)
19. Komise pro abolici robot (K. k. Robotsabolions hof-Commissions)
20. Silniční ředitelství (K. k. Weg-Direktion)
21. Horní úřad v Jihlavě (Bergamt zu Iglau)
22. Zemský mincovní prubíř (Landes-Münz-Probierer)
23. Administrace daně nápojové s účtárnou a krajskými výběřčími v Olomouci, v Brně, v Moravských Budějovicích a v Kyjově (Tranksteuer-Gefälls-Administration)
24. Komorní platební úřad (k. k. Cameral-Zahl-Amt)
25. Krajské úřady v Olomouci, Přerově v Brně, Znojmě, Jihlavě, Uherském Hradišti (Creis-Aemter)
26. Vrchní poštovní úřad (Mährisches Ober-Postamt)
27. Expedice poštovních vozů (Post-Wagen-Expedition)
28. Administrace kolkovního pečetního úřadu (Siegel-Amts-Administration)
29. Loterní úřad (K. k. Lotto-Kammer)

B. Zeměpanské správa soudní

30. Tribunál (K. k. Tribunal als zugleich allergn. Angeordnete Ober-und Appellations-Gericht)
31. Judicium delegatum in causis exjesuiticis
32. Obchodní a směnečný soud II. instance (K. k. Mercantil-und Wechsel-Gericht zweyter Instanz)
33. Obchodní a směnečný soud I. instance (K. k. Mercantil-und Wechsel-Gericht I. Instant)

C. Stavovská správa

34. Zemský výbor (Landes-Ausschuss)
35. Zemská účtárna (Landschafts-Buchhalterei)
36. Zemská pokladna (Landschafts-Cassa)
37. Zemští výběřčí berně v 6 krajích (Landschafts-Einnehmere)
38. Hlavní zemská rektifikační komise (K. k. Rectifications-Haupt-Commission)
39. Zemské právo (K. Land-Recht)
40. Úřad zemských desk (Amt de Königli. Land-Tafel)
41. Lenní právo olomoucké (Erzbischöflich-Ollmützerisches Lehen-Recht)

1848 před novou zásadní proměnou správy:

A. Státní správa politická

1. Moravskoslezské gubernium (K. k. Mähr.-schles. Gubernium)
2. Guberniální účetní departement pro přímé daně (K. k. Gubernial-Rechnungs Departement für die directen Steuern)
3. Katastrální mapový archiv (K. k. m. s. Catastral-Mappen-Archiv)
4. Guberniální pomocný stavební úřad (K. k. m. s. Gubernial-Bau-Hülfsamt)
5. Krajské úřady v Brně, v Olomouci, v Hranicích, ve Znojmě, v Jihlavě, v Uherském Hradišti, v Opavě a v Těšíně (K. k. Kreisämter)
6. Moravskoslezský fiskální úřad (K. k. mähr.-schles. Fiscalamt)
7. Policejní ředitelství v Brně (K. k. Polizei-Direction)
8. Policejní komisariát v Opavě (K. k. Polizei-Commisariat in Troppau)
9. Censurní úřad (K. k. Bücher-Revisionsamt)
10. Moravskoslezská provinční státní účtárna (K. k. mähr.-schles. Provinzial-Staats-Buchhaltung)
11. Moravskoslezské provinční stavební ředitelství (K. k. mähr.-schles. Provinzial-Bau-direction) – se silničními komisariáty pro brněnské předměstské silnice a pro silnici mikulovskou, lechovickou, moravskobudějovickou, velkomeziříčskou, černohorskou, olomouckou, slavkovskou, dvorskou, lomnickou, moravsko-ostravskou, krnovskou, jablunkovskou, lipnickou, těšínskou, moravskotřebovskou a vídeňskou
12. Moravskoslezský provinční komorní a vojenský platební úřad s oddělením pro státní úvěr (K. k. mähr.-schles. Provinzial-Kameral-und Militär-Kriegszahlamt)
13. Pokladna pro výměnu bankocetlí (K. k. Wiener Währungs-Einlösungs-und Verwechslungs-Cassa der priv. Österriechischen Nationalbank)
14. Špilberská věznice (K. k. Spielberg-Strafhaus in Brünn)
15. Provinční trestnice a donucovací pracovna (K. k. Provinzial-Straf-und Arbeitshaus)

B. Státní správa soudní

16. Moravskoslezský apelační a kriminální vrchní soud (K. k. mähr.-schles. Appellations-und Criminal-Obergericht)
17. Moravskoslezský důchodkový vrchní soud (K. k. m. s. Gafälls-Obergericht)
18. Moravskoslezské zemské právo (K. k. mähr.-schles. Landrecht)
19. Záznamní úřad zemských desk (Landrafel-Vormerksamt)
20. Okresní důchodkové soudy v Brně, v Jihlavě, v Olomouci, v Opavě, v Těšíně a v Uherském Hradišti (K. k. Gefälls-Bezirksgerichte)
21. Slezká knížecí zemská práva v Opavě (pro opavské a krnovské knížectví), v Těšíně (pro těšínské knížectví), v Jánském Vrchu (pro nisské knížectví; zároveň kriminální soud (Herzogliche Landrechte)
22. Lenní soud olomouckého arcibiskupství v Kroměříži (Olmützer fürsterzbischöfliches Lehenrecht)
23. Magistrát hlavního král. Města Brna (zároveň kriminální, obchodní a směneční soud (Magistrat der königl. Hauptstadt Brünn, zugleich Criminal-, dann k. k. Wechsel-und Mercantil-Gericht)

24. Magistrát hlavního města Opavy (zároveň kriminální, obchodní a směneční soud) (Magistrat der Hauptstadt Troppau, zugleich Criminal-, dann Wechsel-und Mercantilgericht)
25. Magistráty v Olomouci, ve Znojmě, v Jihlavě, v Uherském Hradišti, v Novém Jičíně a v Těšíně (zároveň kriminální soudy) (magistrate zugleich Criminalgerichte)
26. Magistráty (Magistrate) 60 ostatních měst: Benešov, Horní Beroun, Moravský Bílovec, Bílsko, Boskovice, Brod Uherský, Bruntál, Brušperk, Březová, Budišov n. Bud., Budějovice Moravské, Bystřice nad Pernštejnem, Cukmantl (Zlaté Hory), Dačice, Dvorce, Frenštát pod Radh., Frýdek, Fryšták, Frývaldov (Jeseník), Holešov, Hustopeče, Ivančice, Javorník, Jevíčko, Kojetín, Krnov, Kroměříž, Krumlov Moravský, Kyjov, Libava-město, Lipník nad Bečvou, Litovel, Loštice, Meziříčí Valašské, Meziříčí Velké, Město Nové na Moravě, Mikulov, Mohelnice, Ostrava Moravská, Osoblaha, Podivín, Prostějov, Přerov, Příbor, Rýmařov, Slavonice, Strážnice, Svitavy, Šternberk, Šumperk, Telč, Tišnov, Třebíč, Třebová Moravská, Uničov, Vidnava, Vyškov, Zábřeh.